

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 5. Didacus Boroa cismontana Tapensis provinciæ oppida adit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

jam obstat quin baptizer? Applaudenti Altamirano, & indubiè post sex dies proximo festo, magnâ celebritate baptizandum affirmanti, forti voce respondit: se nolle tanto tempore sub dæmonis jugo gemere, sed velle in libertatem filiorum Dei statim asseri: quare illicò baptizatus est. Idem paulò pòst in lethalem morbum incidens, Altamiranum de suâ mortis periculo sollicitum subtristitè que sic consolatus fertur. *Esset, inquit, quod doleres, si Ethnicus morerer; jam cum hæres regni Dei per Baptismum effectus sim, est multum, quod mihi promissum regnum speranti gratuleris.* Ex hac colonia reflexo sexdecim leucarum itinere, Piratinienfè Sancti Nicolai oppidum Provincialis petiit; in cujus oppidi condendo templo hoc notabile accidit, quod matres non contentæ terram per se bajulare, lætentibus infantibus, quos brachiis portabant, corbes fecerint eo fine, ut Deus Optimus Maximus pro suo cultu laborantes benigno vultu respiceret. Porro ex Piratinianis hoc anno centum & septuaginta circiter capita Christianis accessere. Josephus Domenecus Purificatæ Virginis oppidum, ab Piratinienfibus unius diei intervallo distans, regebat, dum Provincialis advênit, à quo inductus mos supplicabundè circumferendi Venerabile Sacramentum: quod ut decentissimè in summa rerum inopia fieret, Neophyti mille & quingentos arcus ex frondosis arboribus floribusque erexerunt. Ex eadem materia in quatuor fori angulis dispositis altaribus, ex quibus genus omne ferarum & domesticorum animalium suspendere, magnâ advenarum, tum Neophytorum, tum Ethnicorum admiratione, ex his celebritatibus Mytheria nostra æstimare discendum. Josephus Oregius & Petrus Spinosa, in Caaroenfi Martyrum Japoniæ oppido, partim adultorum, partim innocentium, mille & septuaginta-duo capita sacris undis immerfere. Tambabæus, oppidi dux, centum Barbaros, magna ex parte Ethnicos, ex latibus reduxit. Josephus Oregius, peste grassante, longè excurrèns, plurimam utilitatem omni hominum generi, Sacramentorum collatione, attulit. In Apostolorum Petri & Pauli colonia Adrianus Knudius sex suprâ quingentos, partim infantes, partim adultos, Christianos fecit. Idem Indæ mulieri post partum secundas rumpere impotenti, coque de vita periclitanti, author fuit, ut se Divo Ignatio committeret, non irritâ pietate; nam statim & secundas rupit, & post secundas secundum partum effudit. In Sancti Caroli sede non minorem Socii collegere messem animarum, quibus invidens humani generis hostis, tygridis assumptâ formâ, quantum in se fuit, Catechumenum deterruit ab susceptione Baptismi: Indam verò eadem de causa, turpissimi hominis figuram induens, impacto læpiùs in ejus caput fuste, panè exanimavit: frustrato utrobique conatu, nam uterque Baptismi gratiam metuere.

Barbarorum
mulierum
pietas.

Venerabile
Sacramen-
tum à Bar-
baris cultū.

Mille & se-
ptuaginta-
duo capita
baptizata.

Item quin-
genta.

Et ferè alia
totidem.

CAPUT

V.
Didici in Bo-
roa Cismò-
tana Tapen-
sis Provin-
ciæ oppida
adit.

Octingenta
familia re-
ducta.

Nongenti &
quinquaginta
baptiza-
ti.

In boraa vi-
sitationis co-
lonia.

Quingenti
rivo loti.

INSPECTIS his tribus Urvaicæ ultimis oppidis, uno fermè die abs se distractis, triduanum iter moliens Provincialis, ad Sanctæ Theresiæ coloniam, eis ipsos montes sitam, contractâ ex laboribus valetudine, pervénit. In Sanctæ Theresiæ curabant Franciscus Ximenius & Joannes Salas, quorum maximè operâ ex octingentis familiis jam reductis, trecenti fermè adulti homines, & sexcenti quinquaginta infantes, cæteris pro more in aliud tempus dilatis, in numerum filiorum Dei relati sunt. Postquàm Provincialis utcumque convaluit, octavo ab Sanctæ Theresiæ colonia lapide, oppidum ab Visitatione Virginis dictum, nuperrimè inchoatum, lustrans, reperit convenisse complures Barbaros, Fidei Christianæ desiderio incensos: sed quòd copia Sociorum non suppereret, eos Patribus in Sanctæ Theresiæ & Sancti Joachimi oppidis commorantibus commendavit. In Sancti Joachimi colonia Joannes Suarius Barbaros ad Fidem traductum ibat, quorum hoc anno circiter quingenti Baptismum suscepère. Locus ipse erat montibus asperrimus, & ingentibus saxis obfusus, inter quæ saxa, fragosissimaque memora, habitabant indigenæ, unde pederentim summis laboribus educendi erant, antequam sociabilem vitam edocerentur. Fructus eorum laborum amplissimi: quorum palmaris fuit, hominem jam sepultum baptizasse. Solent Socii, grassante peste, per emissarios Neophytos indagare, num qui in villis & nemoribus ægri Sacerdotis operâ indigeant. Unus ex his Suario retulerat Catechumenum unum sine Sacramentis in

remoto

remoto nemore defunctum fuisse. Hoc audito excanduit Pater, quod ante ejus mortem non se monuisset; & instinctu, ut putatum est, divino, inter irati animi signa, ad mortuum illum velle se ire elata voce profert; cui emissarius, frustra ibis, o Pater, nam non tantum mortuum, sed etiam sepultum reperies. Ivit tamen Suarius ad designatum locum, quod cum pervenisset, quasi exploraturus num vocem aliquam perciperet, sepulchro aurem admovent. Mirum dictu: ex ipso sepulchro levissimum quiritatum audit, quasi hominis deficientibus jam plane viribus tenuissimè suspirantis. Quare Suarius per se, & per alios, superpositos lapides amovens (nam in ea regione, quod solum petrosum sit, humana cadavera injectis lapidibus sepeliuntur) avidissimè pereunctatur, num vivat? Respondentem te adhuc vivere, interrogat: num approbatis Fidei Christianæ Mysteriis, delictorum suorum poenitens, hæres regni Dei per Baptismum effici velit? Affirmanti Baptismum confert: quo accepto vivere desinens, ad Cælos, ut spes est, evolavit: tanto optimi Patris gaudio, quantum nullis verbis nemo queat exprimere. Difficilis erat ex Sancti Joachimi ad Jesu-Marianum oppidum, trans ipsos Tapenses montes positum, via, quam ut perviam faceret Christophorus Arenas, per intacta nemora, deturbatis arboribus, & impervia saxeta, pedetentim toto nisu colluctationeque corporis incedens, inter saxa ingentem thesaurum invenit; infantem scilicet in ramali solitariaque casa cum morte colluctantem: quæ baptizata, iter prosequutus, ad Divi Joachimi coloniam pervenit, ubi aliquamdiu Joannem Suarium, defectu Socii immenso prope labori succumbentem, peste grassante, juvit. Uno eorum in oppido remanente, per vices omnia circum loca exploratum ibant, Baptismum moribundis conferentes, æternum utique perituris, nã Deus Optimus Maximus utrique Socio vires laboribus pares suffecisset.

Sepulchro baptizatus.

Iter apertum

EX Sancti Joachimi coloniã transmissis Tapensibus montibus, post bidui iter, Jesu-Marianum oppidum, superiori anno inceptum, Provincialis tenuit, Petri Molæ & Christophori Arenæ laboribus clarissimum. Mille Barbarorum familias in album retulerant, cum pestis coloniam hanc invadens, plerosque novos incolas dispalavit; ad quos indagandos juvandosque Petrus Mola profectus, primo statim die febricitare cœpit; quo morbo non obstante iter continuans, sub dio & humi in madidã veste cubans (nam aliquoties in obvios fluvios lapsus fuerat) æger ipse salutem æternam infusus salutaribus aquis plurimis mortalibus peperit. In alterã viginti-quatuor dierum excursionẽ Christophorus Arenas per eandem fermè arumnas quotidie magnum ægrorum numerum collato Baptismo ad cælos transmissit. Barbaris mulierem ad sepulchrum efferentibus occurrens, Deo plenus, Sandapilæ admotã aure, & excepto tenuissimo sibilo, jussit eam evolvi, interrogataque, num nostris mysteriis credens baptizari vellet, respondit id maximè se velle: recepto igitur Baptismo, verè vivere in terris desit, & ut spes est, in cælis cœpit. Ethnicis eam ab Christophoro Arenã vitæ redditam fuisse credidere, sed ego sine gravi examine, miraculorum haud temerarius assertor, rem in medio relinquo: nam cum mos sit inter hos Barbaros, populates suos, antequam animam exhalent, pro mortuis deslere, & quandoque efferre, quamvis multorum Sociorum mores ab talibus signis patrandis non abhorreant, haud ausim tamen ejusmodi eventa pro miraculis venditare. Miraculum certè fuit in tantã temporum iniquitate, ab duobus Sociis domi forisque mille & trecentos infantes, necnon mille & sexcentos adultæ ætatis homines, sacro ritu fuisse lotos. Secundo ab Jesu-Marianã coloniã lapide locus erat novo oppido destinatus, ad quem aliquot centenæ familiaris concurrerant, unum de Societate sibi concedi summis votis postulantes. Ad id procurandum Caraichure Ethnicus ab popularibus suis ad Provinciale missus, quinquaginta leucis obviã procedens, non destitit causam suam agere, donec tandem Provincialis motus constantiã hominis, evocato Augustino Contreras, fundamenta novi oppidi jaceret, sub Divi Christophori tutelã futuri, & tantam prosperitatem sub ipsius initiis habituri, quantam nulla fermè alia colonia habuerat. Nam sesquiennali spatio novæ foundationi quatuor mille & sexcenta capita nomen de-

CAPUT VI.

Didacus Boroa ad Tapensis Provincie colonias trans Igaim positas pergit.

Mille familia reducit.

Barbara mulier in Sandapilã baptizata.

Bis mille & nongenta capita baptizata.

Sancti Christophori colonia missa.

Quater mille & sexcenti viri.